

PaedDr. Vízkeleti László, PhD.
Magyar Tannyelvű Magán Szakközépiskola,
Dunaszerdahely

Lifelong Learning – az élethosszig tartó tanulás európai modellje

A mai világban az egyén nem elégedhet meg a közoktatásban, illetve az egyetemi képzés során szerzett tudással, hanem azt folyamatosan bővítenie, az ismereteket pedig kamatoztatnia kell azon a területen, ahol dolgozik. Továbbá kamatoztatnia kell nem csupán önmaga részére, hanem a társadalom fejlődése, előrehaladása érdekében is. A tudásalapú társadalom újabb készségeket, képességeket kíván meg – az információs-kommunikációs készség, vállalkozói készségek, matematikai, logikai és szövegértési kompetenciák gyakorlását. Ezen kulcskompetenciák függvényében az Európai Bizottság öt pontból álló követelménysort dolgozott ki az oktatási és képzési intézmények számára:

1. Készségek, képességek, kompetenciák fejlesztése;
2. Az oktatási ráfordítások bővítése;
3. A társadalmi befogadás és felzárkózás feltételeinek a megteremtése;
4. Az élethosszig tartó tanulás stratégiáinak, a tanulásirányítás és az akkreditáció feltételeinek a kidolgozása;
5. Az adatszolgáltatás és az összehasonlíthatóság követelménye (European Report 2002).

Az alábbiakban ezekkel a követelményekkel foglalkozunk.

■ A készségek, képességek, kompetenciák fejlesztése

A jelenkori társadalomban olyan tudásra, szakmai ismeretekre van szükség, melyek birtokában az egyén a maga és a társadalom javára aktívan bekapcsolódhat a világ dolgaiba. Az élethosszig tartó tanulás egyik minőségi kritériuma, hogy az oktatási és képzési rendszerek kellőképpen tudják felvértezni az emberiséget tudással. Ez a tudás segítséget nyújt az élet során felmerülő problémák kiküszöbölésében és a feladatok megoldá-

sában. Fontos, hogy a kulcskompetenciák mellett kiegészítő készségekre fókuszáljunk – a szociális készség, alkalmazkodás, vállalkozói készségek, nyelvtanulás fejlesztésére.

■ Az oktatási ráfordítások bővítése

Az élethosszig tartó tanulás új fejlesztési struktúrát feltételez, ennek effektív működéséhez épületekre, felszerelésekre, megfelelő tanterőre van szükség. Egyik sajátossága az oktatás utáni képzés támogatásának növelése, melynek több formája lehet: posztgraduális képzések, szakmatanulás, átképzés, továbbképzés, felnőttkori ismeretszerzés, önművelés. Éppen ezért biztosítani kell a lehetőséget ahhoz, hogy minden felnőtt a munkájához, szakmájához, hivatásához vagy épp személyes életéhez kapcsolódóan tanulhasson. Szükség van szakképzett andragógusokra, akik a felnőttképzésre specializálódnak, továbbá az Európai Unió részéről projektekre, programokra, melyek lehetővé teszik az élethosszig tartó tanulás egyéb összetevőit.

■ A társadalmi befogadás és felzárkózás feltételeinek a megteremtése

Az élethosszig tartó tanulás során az állampolgárok hozzájárhatnak az őket megillető társadalmi-kulturális lehetőségekhez, hogy jogaikat és kötelességeiket maradéktalanul érvényesíthessék. Azért, hogy a képzési rendszerek hozzájárulhassanak a felzárkóztató társadalom megteremtéséhez, minden akadályt el kell hárítani, melyek gátolják a felnőttkori tanulást. Különös figyelmet érdemelnek a hátrányos helyzetű rétegek. A felnőtt lakosság tanulásban való részvétele az elmúlt évtizedekben jóval alacsonyabb volt az európai átlagnál, jelentős változás csak 2004-ben következett

be, amikor is nagyszámban indultak el a felnőttképzés különböző szervezett formái (Harangi 2004).

■ Az élethosszig tartó tanulás stratégiáinak, a tanulásirányítás és az akkreditáció feltételeinek a kidolgozása

Az Unió tagállamai egyetértettek abban, hogy a helyi, regionális és országos stratégiák kidolgozása kulcsfontosságú tényezői az élethosszig tartó tanulás fejlődésének. Fontos kérdés az egyenlő hozzáférhetőség, hogy minden számára elérhető legyen a tanulás lehetősége. Különösen fontos ez a kirekesztettséggel fenyegetett fiatalok és felnőttek (kiskeresetűek, fogyatékkal élők, etnikai kisebbségek, bevándorlók) esetében. A legátfogóbb koncepciója Dániának és Finnországnak van az élethosszig tartó tanulás alakításáról, mivel ők a hátrányos helyzetű csoportok bevonására is fókuszálnak. A megfelelően választott koncepció mellett lényegi összetevő a tartalmi oldal. Ezt vizsgálja az oktatáspolitikai egyik része, az akkreditációs bizottság, amely jóvá hagyja vagy épp elutasítja a tanulmányi programok elindításának kérvényét. A megfelelően kidolgozott programok, majd a szak tudás elismerése és értékelése a hathatós motiváció egyik eszköze.

■ Az adatszolgáltatás és az összehasonlíthatóság követelménye

Az Európai Bizottság folyamatosan ellenőrzi a tagállamokban az élethosszig tartó tanulás minőségét a közösen elfogadott mutatók alapján. Ezekből a felmérésekből kiderül, hogy több ország nem rendelkezik adatokkal. A működtetés fontos követelménye, hogy nemzeti és európai dimenzióban az élethosszig tartó tanulás a fejlesztés eszköze legyen, hogy Európa a tudásalapú gazdaság globális régiójává váljék.

■ Felhasznált irodalom

■ European Report on Quality Indicators of Lifelong Learning. European Commission, Brussels, 2002, ISBN 92 890 1365 6

■ Harangi László: Az élethosszig tartó tanulás minőségi követelményei az európai oktatásban, In: Új Pedagógiai Szemle, 2004. 54. évf. 6. sz. 77–82.